

ANG BAHAY NG MGA PANGUNGUSAP NA HINDI NATAPOS

Isang Kognitibong Pahinga

May mga lihim ang bawat pamilya.

Karamihan sa mga ito ay hindi kailanman binibigkas.

Nananahan sila sa mga paghint.

Nagtatago sila sa mga paksang wala nang bumabalik.

Umuupo sila sa mga silya sa hapag nang hindi kailanman naipakikilala.

Lumaki ako sa isang bahay na hinubog ng mga pangungusap na hindi natapos.

Walang nagbalak manakit.

Iyan ang dahilan kung bakit napakasalimuot ng kasaysayan ng pamilya.

Ang pinakamalalalim na impluwensiya ay madalas dumarating nang walang balak.

Hindi laging nagtuturo ang ama sa pamamagitan ng mga salita.

Hindi laging nagtuturo ang ina sa pamamagitan ng mga payo.

Minsan nagtuturo sila sa simpleng pagtitiis.

Minsan nagtuturo sila sa pananahimik.

Minsan nagtuturo sila sa pamamagitan ng mga takot na hindi nila kailanman binabanggit.

Noong bata pa ako, naging tagamasid ako.

Nakinig ako nang mabuti.

Pinagmasdan ko ang mga ekspresyon.

Pinag-aralan ko ang mga timpla ng loob.

Matagal bago ko naunawaan ang ekonomiya, politika o mga relasyon, naunawaan ko na ang atmospera.

Alam ko kapag pumasok ang tensiyon sa isang silid.

Alam ko kapag umupo sa hapag ang pagkadismaya.

Alam ko kapag may nagpapasan ng isang bigat na hindi niya mapangalanan.

Lumilikha ng mga mapa ang mga pamilya.

Hindi mga mapa ng mga daan.

Mga mapa ng asal.

Sinasabi sa atin ng mga mapang ito kung saan tayo maaaring magsalita at kung saan tayo dapat manahimik.

Sinasabi nila sa atin kung aling mga damdamin ang katanggap-tanggap.

Aling mga damdamin ang mapanganib.

Aling mga damdamin ang dapat itago.

Sa loob ng maraming taon, sinunod ko ang mga mapang iyon.

Hindi dahil sang-ayon ako sa mga ito.

Dahil iyon lamang ang mga mapang mayroon ako.

Makalipas lamang ang mahabang panahon ko naunawaan na bihirang materyal ang pamana.

Ang pinakamakapangyarihang pamana ay dumarating nang nakatago.

Isang takot.

Isang gawi.

Isang papel na ginagampanan.

Isang katahimikan.

At balang araw, kung masuwerte tayo, titingnan natin ang pamanang iyon at itatanong ang isang simpleng tanong:

Dapat ko ba itong ipasa?

Ang tanong na iyon ang naging simula ng kalayaan.

Ferdinando